

Houtsnede E. Kniserlam (?),
1890

EEN KENNER VAN OUDHEDEN

Klaas R. Henstra

Dit artikel is eerder verschenen in Archeoforum nr. 4, 2000 (ISSN 1386-6095)

Bedrog in de archeologie is in de huidige tijd een fenomeen, dat af en toe de kop opsteekt. Ook in publicaties uit het verleden komt dit onderwerp ter sprake.

Een artikel uit deel 33 van het Geïllustreerde Tijdschrift voor de Jeugd "Voor 't jonge Volkje" maakt hier in 1895 op komische wijze melding van. In een aantal alinea's laat ik de schrijver (W. de W.) aan het woord.

"Het is een mooie kop, die ons op de plaat van bladzij 68 als een 'Kenner der Oudheden' wordt voorgesteld. Men kan het den grijsaard met het hooge voorhoofd, waarop diepe rimpels zichtbaar zijn, aanzien dat hij aan het vaasje, hetwelk hij in den linkerhand houdt, alle aandacht wijdt. Zorgvuldig heeft hij het met den doek, die in de rechterhand is, wat schoongemaakt en beziet thans het medaillon, dat op den buik van het vaasje aangebracht is. Uit zijn hele voorkomen blijkt, dat hij een man van studie is, die zich op het gebied van oudheidkunde niet gemakkelijk zal laten beetnemen. Ge glimlacht en ik weet waarom. Ge denkt zoo bij uzelf: 'Nu om te zien dat iets oud is, daarvoor behoeft men nu toch waarlijk geen man van studie te zijn. Het zou er slecht met ons uitzien als onze Ouders, of wijzelf geen onderscheid konden zien tusschen oud en nieuw. De lakenkooper gaf ons dan heel gemakkelijk versleten stof voor een nieuw pak en moeder kocht stellig vaak oud vaatwerk voor nieuw.' (.....)

"Gij gevoelt dus wel, dat sommige oudheden heel veel waarde kunnen hebben, en dat die waarde stijgt naarmate de rijkdom der liefhebbers grooter is.

Nu zijn sommige menschen verbazend slim, en gebruik makend van de liefhebberij van vele rijken om eene kamer vol oudheden te hebben, zijn ze er op uit om ... lach niet, om oudheden te maken, en ze kunnen dat zo bedriegelijk doen, dat alleen een kenner, die zijn leven lang niets anders deed dan oudheden bestudeeren, kan zien, dat men hem een pas gemaakt ding voor een voorwerp van hoogen ouderdom in de hand wil stoppen. In vele gevallen is het

zelfs niet eens te zien, en menigeen meent in het bezit te zijn van een zeer merkwaardig voorwerp, dat volstrekt niet merkwaardig is." (.....)

"Dwaas is het dus om geld voor oudheden uit te geven, als men geene voldoende kennis ervan bezit, en menigeen, die duizenden guldens besteedde, liet bij zijn overlijden niet veel anders na dan eene prullenkraam, die bij verkoop in handen van 'oudroesten' overging en als rommel vernietigd of tot heel andere doeleinden omgewerkt werd.

Moest ik een opstel leveren over oudheidkunde, met het bitter weinige, dat ik ervan weet, zou ik boekdeelen vol kunnen schrijven. Ik moest dat evenwel niet doen en daarom gaf ik alleen een praatje bij een plaatje. Doch hoe kort dit praatje ook uitgevallen is, hoop ik toch, dat ieder uwer nu een juist begrip zal hebben van tweeërlei oud: 'oud' dat weinig en 'oud' dat zeer veel geld waard is, en dat men nu overtuigd zal zijn, dat een goed kenner van oudheden een man van veel studie moet zijn."

Uit archief Streekmuseum/Volkssterrenwacht Burgum: Voor 't jonge Volkje, deel 33 van het Geïllustreerde Tijdschrift voor de Jeugd, met twee gekleurde platen en honderdzestien houtsnede-platen en figuren onder redactie P. Louwerse (1895), pagina 68, 82-84.